

DESPRE MINCIUNI ȘI FLECĂRII

Omul care e flecar
Troncânește ca un car.
Îl auzi numai:
Hodorog-tronc! vorba îndată,
Ca moara când e stricată.

El
Pentr-un șoarece se-nnoadă
Și jură că n-are coadă.

Și
Încornorează țânțarul
De ți-l face cât magarul.

Sau
Vei, nu vei, el cu d-a sila

Face musca cât camila.

Și
Purecile când îi place
Cât un elefant îl face.

Da însă
Cu minciuna or prânzești, or cizezi,
Pe amândouă nu le închelbezi.

Căci
Vremea cu încetul poate
Să le descopere toate.

Și mai vârtos
Minciuna are și ea pe unde să trece.

Povestea ăluia:
Umblă la grădinar crastraveți să vânză,
Și lui de dâșii îi este acră rânza.
Minciuna ca glonțul în apă se afundă
Și îndată ca frunza iese în undă.

Și
Sulița orișiunde
Nu să poate ascunde.

Dar însă
Mincinos pe mincinos nu poate înșela.

POVESTEA VORBII

Un mincinos stând odată zise altui mincinos:

- Prietene, vezi tu turnul acel nalt și luminos?
- Da, acesta îi răspunse; și iar îl întrebă el:
- Dar vezi tu tocma în vârful-i cum umblă un șoricel?
- Ce mai minciună cu coarne, - zise prietinel său -
Că eu abia zăresc turnul, necum șorecelul tău;
Însă îl auz prea bine cum umblă-n tropot, încât
Parc-ar bubui o toabă ș-ar avea clopot la gât.
- Te crez, acel îi răspunse, văzându-se înfundat,
Fiindcă nu-și găsi omul cu minciuni de înșelat.

După proverbul ce zice:

A umblat cât a umblat,
Dar acum i s-a-nfundat.

POVESTEA VORBII

Un împărat mare către răsărit,
Care în vechime a fost prea vestit,
Având moștenire de la moși-strămoși
Un inel în deget din cei mai prețoși,
A căruia piatră făcea la minuni,
Tămăduia boale, vindeca nebuni;
D-aceea-mpăratul purtându-l cu drag
Și fiind în toartă puțințel cam larg.
Jucându-i în deget, într-o zi căzu
Cine știe unde, și el nu văzu;
După ce-n palatu-i cătând obosi
Și nu fu puțință deloc a-l găsi,
Puse om îndată cu un trâmbițaș
Ca să publiceze strigând prin oraș
Cum că împăratul, pe uliți umblând,
A pierdut inelul, din deget căzând;
Și acela care îl va fi găsit
Cu-mpărătești daruri va fi dăruit,
Îi va da și aur oricât va voi
Și c-un palat mare îl va dărui.

Acestea pristavul pe când le striga
Și lumea s-auză spre el alerga,
Un cârpaci de cizme prea sărac fiind,
Care aci-n piață sta-ntr-un colț cârpind

Și copii o spuză împrejuru-i stând,
Precum și nevasta-i cu dâșii șezând,
Așteptau să vie niscai vechituri
Și să ia parale după cârpituri,
Ca să nu mai țipe, să cumpere pâini,
Pre toți să-i împace, dându-le prin mâini;
Auzând atuncea pre pristav strigând,
Ș-împrejur copiii de foame plângând,
Le dete o gură să tacă din plâns,
Să-nțeleagă lumea pentru ce s-a strâns,
Ș-în urechi sunându-i că publicuiesc
De inel și darul cel împărătesc,
Începu să strige: - Nu mai publicați,
Eu îl știu inelul, nu-l mai căutați.

Ei cum aud gura-i, cu toți îl apuc
Și la împăratul îndată îl duc.
Iubita-i nevastă-n urma lor să ia,
Să roagă să-l lase, zicând, vai de ea:
- N-ascultați la gura-i, nu credeți de el,
Că nimic nu știe de acel inel.
Ei însă la vorba-i nici n-au ascultat,
Ci la împăratul l-au înfățișat,
Zicând că acesta a mărturisit
Precum ca inelul el l-ar fi găsit.
Iar cârpaciul care era cu acești,
- Împărate! - zise - mulți ani să trăiești,
Nu că-l știu inelul, nici l-am găsit eu,
Ci-l poci ghici numai cu zodiacul meu:
Să ți-l spui anume cine l-a găsit
Din minutu-n care din dești ți-a lipsit;
Decât nu să poate să-ți ghicesc pe loc,
Ci patruzeci zile cer să-mi dai soroc
Și pe toată ziua să-mi dai și tain (mertic),
Adică pe lângă pâine, rachiu, vin,
Ș-un găscan cu varză, gras, fript la coptor,
Atât docamdată îți cei ajutor;
Ș-în sorocul care îl orânduiesc
Cu încredințare hoțul ți-l ghicesc.

Acestea dar cereri care le-a propus
Porunci-mpăratul ș-în faptă s-au pus;
Rândui pe unul regul-a păzi
Să-i ducă merticu-n fiecare zi.

Și mergând cârpaciul la bordeiul său,
Începu nevasta să-l ție de rău,
Zicând: - Vai de tine! Ce-ți veni să lași
Să țipe de foame bieții copilași,
Să sari ca nebunii, în nevoi să-ncapi,
Să-ți răpui viața și mormânt să-ți sapi?
Că-n urma veniră mușterii vro trei,
Având să-și cârpească, parale să iei.
El curmându-i vorba: - Ci ia taci, - i-a zis -
„Cine ce-o să tragă, la cap îi e scris“;
Taci de cârpacia cu al ei venit,
Sunt sătul de dânsa, ea m-a-mbătrânit;
De azi înainte nu-mi suna-n urechi
Ca să-mi câștig pâinea din cârpituri vechi;
Cârpaci nu-mi mai zice, ci zi-mi ghicitor,
C-o să mănânci găște fripte la cuptor;
Că-n toată viața am muncit mereu
Ș-un găscan cu varză n-am mâncat și eu,
Dar cum zisei astăzi că știi să ghicesc,
Câștigai mercial cel împărțesc;
Patruzeci de zile soroc am cerut
Să ghicesc inelul care l-a pierdut.
Îi tăie ea vorba: - Dar ce, nebun ești?
Și de unde naiba știi tu să ghicești?
Tocma pe-mpăratul s-amăgești te pui,
N-ai gândit că viața o să ț-o răpui?

- Tocma chiar d-aceea - îi răspunse el -
Voi să-mi fie moartea prin acel inel,
Că ce-mi e folosul dacă am trăit,
Alt decât neazuri, ce am dobândit?
Ca sărac neazuri iarăși o să strâng,
Știu că nu voi râde, ci tot o să plâng;
Decât s-am viață patruzeci de ani,
Jinduit de toate ca un fără bani,
Patruzeci de zile mult mai mult plătesc,
Când vor fi trăite după cum doresc;
Așadar vro jale n-o să am că mor
Mâncând fripturi grase, ca un ghicitor.

- Și pentr-o mâncare - îi răspunse ea -
Te lezezi de suflet, lași dracii să-l ia?
Pentru o friptură pe Dumnezeu lași
Și fără de milă pe aști copilași
Să umble pe drumuri flămânzind sârmani
Și să te blesteme cât vor avea ani?

- Ia lasă, nevestă, - îi răspunse el -
Poate să va-ntoarce roata în alt fel,
Patruzeci de zile avem la mijloc,
Câte nu se schimbă până la soroc?!
Tatăl meu în viață când orice făcea,
Îl auzeam numai că sta și zicea:
„Când va vrea norocul să-și întoarcă pasul,
Nu aduce anul ce aduce ceasul“.
Așadar (zic poate) va da Dumnezeu
Cumva să-l găsească, și iacă scap eu.

Când vorbea cârpaciul cu nevasta sa
Și gândea la găște fără a-i păsa,
Vizirul atuncea prea era-ngrijat
Pentru ghicitorul care s-a aflat,
Căci gășind inelul unul din slujbași,
Au putut să-l vadă și alți vro câțivași,
Mai pe urmă ș-altor dacă l-arătat
Mergând la vizirul cu toții l-a dat,
Patruzeci la număr fiind toți acești
Supt vizir ai curții cei împărătești;
Îndată vizirul la toți daruri dând
Îi și sfătuiuse, către ei zicând:
- Să tăceți ca mușii dintr-acest minut,
Cin' vă-ntreabă, ziceți: Nu știu, n-am văzut.
Pentru că inelul, după cum era,
Să-l mai dea din mâna-i nu se îndura.

D-aceea vizirul era prea-ngrijat
Pentru ghicitorul care s-a aflat,
Nu cumva să spuie că acel inel,
Slujbașii gășindu-l, e ascuns de el.
Și așa vizirul la întâia zi
Rândui dintr-înșii a se repezi
Un slujbaș d-aceia l-acele ghicitor,
Să-i ducă găscanul cel fript la cuptor
Și să vadă dacă zice vrun cuvânt,
Căci nu-i venea parcă să dea crezământ
Că va fi cârpaciul vreun ghicitor,
Trențeros văzându-l ca un cerșetor.

Mergând dar trimisul cel dintr-acea zi,
Cum intră pe ușe, alt nu auzi
Decât zise numai: - Iacă-n câpătâi
Ne veni pe ușe numărul întâi,
Și pân' la patruzeci, numărul bătrân,

Trei zecimi și nouă încă ne rămân.
Adică cârpaciul asta o zicea
Numărând găscanii carii aducea.

Dar trimisul altfel vorba i-a-nțeleș,
Ca cel cu pricină fiind mai ales;
Și mergând îndată foarte îngrozit
Vizirului spuse că: - Am auzit
Zicând eu sunt unul ce știu de inel
Și treizeci și nouă încă știu de el,
Și că din acești toți care mai rămân,
Tocma cel din urmă este mai bătrân.
Auzind vizirul pe acest trimis
Cum că ghicitorul în astfel a zis,
A crezut îndată cum că negreșit
Ghicitorul este mag desăvârșit;
Și cuprins de groază stând tot se gândi
Ce o să se-ntâmpale de s-o dovede,
Cum că împăratul pe el și pe toți
O să-i pedepsească ca pe niște hoți;
Socotind acestea, se înfiora
Și în neodihnă prea mare era;
Dar ca să se-ncrează și mai cu teme,
A doua zi altul trimise din ei
Să ducă găscanul cel fript la cuptor
Și să fure vorba de la ghicitor.

Deci mergând trimisul și-în casă intrând,
Auzi îndată cârpaciul zicând:
- Ei iacă, nevestă, și numărul doi
C-a venit cu cinste în casă la noi:
Din patruzeci dară dacă îi scădem,
Treizeci și opt tocma încă mai avem.
După ce se-ntoarse și acest trimis,
Vizirului spuse: - Iacă ce a zis,
Că am rămas tocma treizeci și opt noi,
Ș-am intrat în casa-i pân-acuma doi.

Auzind vizirul și acest cuvânt,
Și fără-ndoială dându-i crezământ,
După proverbul ce zise:
„L-a mai îngrozit o toană.“
„I s-a făcut fața ca pământul.“
„A-ngălbinit ca turta de ceară.“
„C-acel care
Se știe cu cuiul la inimă.“

Zicând:

„S-a îngroșat gluma.“

„Și de este glumă, dar nu e bună.“

Deci,

Hotârî vizirul ca a treia zi

Să vază și însuși ce va auzi,

Și de gânduri multe tot fiind muncit.

Toată nopticica deloc n-a dormit;

Iar de ziuă-ndată cum s-a luminat,

În necunoscute haine s-a schimbat,

Și, luând găscanul cel fript la cuptor,

Se duse cu dânsul el la ghicitor.

Ghicitorul iarăși ca și pân-aci,

Cum intră vizirul, capul își suci

Și văzând găscanul în gheveci adus,

Aburit, fierbinte ș-înaintea-i pus,

Zise: - Iacă astăzi să făcură trei,

Și treizeci și șapte mai avem din ei,

Pân-o veni vremea sorocului meu

Să ghicesc inelul, bun e Dumnezeu.

Auzind vizirul, negreșit gândi

Că taina ascunsă o va dovedi,

Ș-începu a zice: - Jupân ghicitor!

Eu te văz prea bine că ești știutor,

Dar sunt la mirare de ce prelungești

Și nu vrei îndată lucrul să-l ghicești.

- Și eu mă mir singur - îi răspunse el -

De tainuitorul acelui inel,

Cum de prelungește ș-îl ține ascuns,

Sau cum i se pare că va da răspuns

Când mâine-poimâine îl voi spune eu,

Oare nu gândește că-i va fi cu greu?

Eu n-am vrut dodată să-l arăt, gândind

Că-l va scoate singur, vremea prelungind.

Iar vizirul care sta ca slujitor:

- Prea bine faci, - zise - jupân ghicitor.

Dar dacă, spre pildă, ar veni cumva

Să-și dea taina ție-n vrun fel cineva,

Adică să-ți spuie că ar fi găsit

Undeva inelul și l-a tainuit,

Și acum de frică ar voi să-l dea,

În vreo pedeapsă spre a nu cădea,

Vrun mijloc ai face ca să nu-l vâdești,

Făr-a-i spune față și să-l izbăvești?

- O, Doamne! - răspunse bunul ghicitor -
Eu o știu pricina, frate slujitor,
Și tocma d-aceea vremea prelungesc,
Că îmi este milă lumea să muncesc;
Dar puteam inelul să-l ghicesc pe loc
Și băgam d-atuncea pe mai mulți în foc;
Ci crez omenirei, că om sunt și eu,
Și greșim adesea toți lui Dumnezeu;
Dar el ne așteaptă să ne pocăim,
Nu ne pedepsește-ndată cum greșim,
Într-acest chip nouă pildă vrând a da
Ca și noi asemeni să putem răbda,
Și cu bunătate să ne folosim,
Să nu grăbim rău-n grab să-l pedepsim.

Umilit, vizirul zise către el
(Scoțând totodată și acel inel):
- Iată dar inelul, că l-am găsit eu,
Și mă-ncrez în tine ca în Dumnezeu;
Ți-l dau d-acu-n mână fără să mă sfîesc
Ș-o pungă de galbini iacă-ți dăruiesc,
Să faci cum vei face să nu mă vâdești,
Că eu sunt vizirul cu care vorbești,
Și încă mai multe daruri o să vezi,
Num-această taină-n tine s-o păstrezi;
Îi vei da inelul or în ce chip știi
Și cu mine d-astăzi prieten să fii.
Îi zise cârpaciul: - Banii poți să-i lași,
Să mângâi cu dânșii acești copilași,
Iar inelul ține-l în păstrarea ta
Ș-în ce chip vom face îți voi arăta.
Numai de-mpăratul des seamă să bagi
Cam ce fel de lucruri mai mult îi sunt dragi,
Adică ce vite în curtea sa sînt,
Sau ce fel de păsări plăcerea-i încânt.
Răspunse vizirul: - Să-ți spui și acum:
Alte la plăcerea-i nu sunt nicidecum,
Decât în grădină-i lebăde având,
Merge, le privește cu drag când și când.

- Vezi, în ele, -ntr-una - îi răspunse el -
Vei băga pe gâtu-i pierdutul inel,
Însă tocm-atuncea când Ț-oi zice eu,
Aproape de ziua ghicitorului meu;
Și făcând aceasta după cum îți zic,
Să nu mai ai grije mai mult de nimic,

Rămâne asupra-mi orșice cuvânt,
Te-ncrede pe mine, că copil nu sînt.
Deci plecând vizirul de la ghicitor,
Împăcat de gândul cel îngrozitor,
Păzi ziua, ceasul cel orânduit
Să bage inelul cum l-a sfătuit;
Și când fu cârpaciul chemat la palat
Și la împăratul s-a înfățișat
Zise: - Împărate, mulți ani să trăiești,
Am ghicit inelul prin zodii cerești;
Nu e de om însă în vrun fel aflat,
Ci-ntr-o zi-n grădină când te-ai preumblat
Ț-a căzut din deget de nici n-ai simțit
Ș-o lebădă-ndată de jos l-a-nghițit.

Zâmbi împăratul vorba-i ascultând
Ș-îl întrebă iarăși, cu blândeți zicând:
- Prea bine, să poate să nu fi simțit,
Dar vei putea spune care l-a-nghițit?

Răspunse cârpaciul: - Mai mult dintr-atât
Nu poci, împărate, să-ți spui hotărât,
Căci una cu alta seamănă-ntr-un fel,
Destul că la una e acel inel.

Porunci-mpăratul să taie de rînd
Și să le despice, în ele cătând;
Tăind slujitorii cum a poruncit,
Se găsi inelul care s-a ghicit,
Și de bucurie bunul suveran
Pe cârpaci-ndată îmbrăcă-n caftan,
Și încâlecându-l pe un armăsar
Care și p-acesta i l-a dat în dar,
Cu cinste, cu pompă l-au dus omenit
La palatul care i-a făgăduit.

Deci scâpând cârpaciul de traiul cel rău
Și trăind domnește în palatul său
Cu averi destule și cu bogății,
Să vesti de dânsul l-alte-mpărății,
Cum că-n toată lumea nu poate fi alt
Ca el să ghicească așa de înalt.

Tot în acea vreme un alt împărat,
Care cu hotarul era-nvecinat,
Pierduse din pieptu-și la primblarea sa
O cavalerie și nu o găsea;
Căruia îndată cum i s-a vestit
Despre ghicitorul cel prea procopsit,
Trimise scrisoare c-un tatar aci,
Poftindu-l să vie și lui a-i ghici
Și pre împăratul rugând a-l lăsa,
Arătând pricina și paguba sa.

Ajungând tatarul l-acest împărat
Și pe loc scrisoarea cum i-a-nfățișat,
Trimise îndată pe un slujitor
Și chemă să vie-naltul ghicitor,
Căruia îndată îi și porunci
Ca fără zăbavă să mearg-a ghici,
Și chiar curierul care a venit
Conductor să-i fie la călătorit.

Plecă ghicitorul cu acel tatar,
Dar prea trist cu totul și plin de amar,
Mirându-se-n sine cu ce meșteșug
Ș-acolo să-ntoarcă vreun vicleșug;
Nu contenea ziua, noaptea, a gândi,
Ce să facă dacă să va dovedi
Că n-are știință și e un om prost
Și prin viclenie în cinste a fost;
Socotind acestea, se călătorea
Ș-își veștejea fața de inimă rea;
D-altă parte iarăși vedea pe tatar
Stând și el pe gânduri și oftând amar
Și i să părea că lui îi ajuta,
Cu dânsul dodată văzând că ofta,
Și ca când pe dânsul tot îl tânguia,
Știindu-i sfârșitul care o să-l ia.

Asfel împreună ei călătorind
Ș-în poarta cetății aproape viind,
Aci cu-ntâmplare dând ei printr-un lac,
Să răsturnă-ntr-însul micul lor olac
Și să-nnomoliră atât de urât,
Încât să umplură mai până la gât;
Acum ce să facă? La o casă trag,
Și stând se dezbracă d-anteriu, nadrag,

Pun pe o femeie, le spală pe loc,
Le-ntinde la soare toate într-un loc,
Le venea să rîză d-asfel de voiaj,
Dar de întristare nu avea coraj,
Se primbla prin curte cu ochii în jos
Și el și tatarul se uita mijos.

Asfel ghicitorul pe când se primbla
Privind că ceacșirul vîntul îl umfla,
Începu să zică: - Ei, ceacșir, ceacșir!
Te primbli tu acuma, te mîndrești în șir,
Dar te-oi vedea mâine cum te vei umfla
Și care răspunsuri le vei răsufila.
El zise acestea, dar bietul tatar,
Ce a fost anume Ceacșir chemat chiar,
Căzu la picioare-i, cu amar plîngînd
Și cu rugăciune către el zicînd:
- O, preaînțelepte jupân ghicitor!
Aibi milă de mine, fii îndurător,
Nu aduce pâră pentru capul meu,
Că cavalaria am găsît-o eu,
Ș-avînd pietre scumpe mi-a dat a gîndi
S-o ascunz, că poate nu s-o dovedi;
Și vîzînd c-acuma pe nume mi-ai zis,
M-ai trezit îndată tocmai ca din vis,
Dîndu-mi a cunoaște că geab-o ascunz,
Cum că tu ghicind-o eu ce-o să răspunz?
Ci îți fă pomană, nu mă arăta,
Na cavalaria d-azi în mîna ta,
Și când te va pune ca să i-o ghicești,
Fă-te că o cauți cumva ș-o găsești.

Vîzînd ghicitorul ce nici n-a gîndit,
Îi înflori fața și i s-a-nzîmbit,
Zicîndu-i: - Ceacșire, - către curier -
Eu știam prea bine chiar d-alaltăieri
Că cavalaria e în mîna ta,
Dar n-am vrut d-atuncea a mă arăta;
Cu toate aceste, bine ai făcut
De o spuseși singur și n-o ai tăcut;
Și îmi este milă, nu voi să te spui;
Ce-o să-mi folosească dacă te rîpui?
Ci numai îmi spune, de vei ști cumva,
De are-mpăratul amor la ceva,
Însă dintre vite, precum câini, pisici,
Sau niscaiva păsări, dar mari, nu prea mici.

- Da, - el îi răspunse - are un cățel
Și de drag ce-i este umblă tot cu el.
- Așadară - zise către curier -
Eu, mergând, trei zile soroc o să-i cer,
Și până atuncea tu or în ce fel
Vei pune prin taină mâna pe cățel
Și cavalaria-n grab numaidecât
Cu ceva unsoare să i-o-ndeși pe gât;
Ș-apoi fii în pace, grije să nu ai,
Că n-ai pentru dânsa răspuns să mai dai.

Isprăvindu-și sfatul, luând s-a-mbrăcat,
S-au pus în trăsură și iar au plecat,
Și unul și altul bucurați acum
Sfârșiră-ntr-o clipă rămasul lor drum,
Și sosind dodată veseli la palat,
Mergând la-mpăratul s-au înfățișat.
Împăratul, care era doritor
Să vază-n persoană p-acest ghicitor,
Cum îl văzu-ndată mult s-a bucurat
Ș-îl trimise-n pompă la un alt palat,
Să se odihnească câtva timp aci
Ș-în urmă să-l cheme lucrul a-i ghici.

Iar tatarul care era îngrijat
Până să se vază de belea scăpat,
Păzind, găsi vreme pe cățel să-l ia
Prin salon în brațe spre a-l mângâia,
Și cavalaria el numaidecât,
Gura-n grab căscându-i, i-o dete pe gât;
Dup-aceea-ndată să duse ca-n zbor
Și isprava-și spuse către ghicitor.

Sosind dară ceasul să fie chemat
Și adus cu cinste ghicitorul nalt,
Cum și toți miniștrii într-această zi
Viind s-adunase spre a-l auzi,
Ghicitorul nostru gura ș-a deschis
Și către-mpăratul în astfel a zis:

- Slăvite-mpărate, mulți ani să trăiești
Ș-în zile senine să îmbătrânești;
Iar pentru ghicirea ce sunt chemat eu,
Asfel se arată în zodiacul meu,
Cum că ai un câine aici în palat
Și cavalaria de el s-a mâncat;

Care și acuma e-n stomahul său,
Și de dânsul poate să vă pară rău,
Că-n alt chip s-o scoateți din el nu puteți
Decât fără milă de vreți să-l tăieți.

Cât era-mpăratul mult de bucurat,
Pe atât de tare acum s-a-ntristat
Când auzi-ndată zicând de câțel
Că cavalaria se află în el.
Ar fi dat în sumă ce i-ar fi cerut
Numai pe câțelul să nu-l fi pierdut,
Că era un câine care mult făcea,
El știa ca omul orice îi zicea,
La săltări și jocuri pereche n-avea,
D-aceea-mpăratul prea mult îl iubea;
Să muncea de gânduri ce a hotărî,
A lasă câțelul, ori a-l omorî!
Sta la îndoială, nu să împăca,
Nu crede-așa lucru câine a-l mânca;
Dar să-ntorcea iarăși cu un cuget alt,
Că de unde știe cum s-o fi-ntâmplat,
Și răspunzând zice către ghicitor
C-un cuvânt stătornic și hotărâtor:
- Dar dacă în câine nu o voi găsi,
Priimești cu moarte a te pedepsi?

- Capu-mi să se taie, - îi răspunse el -
De nu vei găsi-o acum în câțel.

Atunci împăratul chemă pe gelat
Și dete pe câinele nevinovat
Să-l junghe îndată ca p-un mielușel,
Cum și despicându-l să caute-n el;
Care totodată porunca-mplinind
Și cavalaria într-însul găsind,
Să miră-mpăratul, rămâind uimit
Pentru ghicitorul cel prea procopsit,
Cum putu el astfel numa-ntr-un cuvânt
Să ghicească lucrul tocma ca un sfânt
Pentru care foarte mult îi mulțami
Și bogate daruri dându-i îl cinsti.

La plecarea-i însă din palat de sus,
Tatarul atuncea care l-a adus,
Parcă îi șoptise la ureche drac,
Și o vulpe vie băgând într-un sac,

O puse la scară și-în grab alergând
Drept la împăraul, îi spuse zicând:
- Îmi pare,-mpărate, c-acest ghicitor
Un prost o să fie și amăgitor,
Ci am pus o vulpe la scară-ntr-un sac,
Vrând un haz să faceți, glumă să vă fac,
Și d-aveți plăcere, puteți întreba,
Să vedeți, ghicește ce este au ba?

Împăratul dară fiind îndemnat,
Ca spre o cercare l-a și întrebat,
Zicând: - Filosoafe, vei putea ghici
Ca ce lucru este în ăst sac d-aci?
Iar el, clătind capul cel detot prostesc,
Ș-a zis singur luiși proverburl obștesc:
„Ai umblat tu, vulpe, pe cât ai umblat,
Dar tocma acuma ți s-a înfundat!“
- Bravo! - Împăratul zise către el -
Ai ghicit, așa e, mergi sănătoșel.

Deci dar ghicitorul la țara-i plecând
Și daruri cu sine multe aducând,
Cum sosi, îndată la palat s-a dus
Și la împăratul scrisoarea au dus,
În care scrisese cellalt împărat
Despre ghicitorul câte s-au urmat,
Ș-îl lăuda foarte că e procopsit,
Cum și-în ce chip toate frumos i-a ghicit.
D-aci ghicitorul la casa-i mergând,
Spuse întâmplarea nevestii pe rând,
Și șezând cu dânsa la vorbă și sfat
Își deteră planul în chipul urmat,
Zicând: - Întâmplarea ne-a făcut bogați,
Cu bani, cu avere și destui argați;
Acest noroc însă care l-am avut
Poate să mă surpe numa-ntr-un minut,
Ba și să-mi aducă pieire de cap,
Să nu poci nici starea, nici viața să-mi scap;
Că cumva-mpăratul iar d-o porunci
Ca și pân-acuma ceva a-i ghici
Și n-oi putea lucrul cumva a-l brodi,
Toat-a mea prostie să va dovedii;
Că acuma, uite, cu tremurături,
„Scăpai scurt de coadă, printre picături“;
„Că minciuna poate până la un loc,
Și ea ca și toate este cu soroc;

Întâi te ardică ca fulg din gunoi
Ș-în urmă te-aruncă ca glonțu-n noroi“;
Că n-are nici aripi pe sus a zbura,
N-are nici picioare pe jos a umbla,
Ci noi mai-nainte să ne pregătim
Și de rău viața să ne o scutim.

Chibzuind acestea, mut toate pe loc
Ș-în patru părți casii îi pun noaptea foc;
Apoi stând la uliți strig, zbier și răcnesc
Că să ard cu totul și să sârăcesc;
Sare lumea-ndată, tulumbe alerg,
Toți, cu mic, cu mare, ca să stingă merg,
Vine ș-împăratul răul a vedea
Și la ghicitorul mângâieri să dea;
El iar cum îl vede să făcu pe loc
Că voiește-n grabă să sară în foc,
Strigând: - Vai de mine! sunt stins, sârăcit,
Că-mi arde în casă cartea de ghicit.
Puse împăratul oameni a-l opri
Ca nu-n desperarea-i în foc a sări,
Zicând către dânsul: - Dar ce, nebun ești,
Vei pentru o carte să te prăpădești?
Iar el striga iarăși: - Dar cum să ghicesc,
Și în care case să mai locuiesc?
Împăratul zise: - N-ai ce să-mi ghicești,
Ș-îți fac alte case să te odihnești.

Asfel el cu planul care-l născoci
Scăpă și de grije de a mai ghici,
Și câștigă iarăși dar împărătesc,
Palate și alte câte-i trebuiesc.

*

Mulți sărăci în lume cred în ghicitori,
Fără să-i cunoască că-s înșelători,
Fiindcă se-ntâmplă cu vreun cuvânt
Ceva să ghicească zicând numa-n vânt;
Dar vor lua pildă din acest cârpaci
Prin ce uneltire s-a vestit dibaci,
Și să nu mai puie-n ghicitori temei,
În bobii și cărți date de proaste femei.